

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 28. julija 2022 - Leto XXXII, št. 30

stran 2

»STAREJŠI AJ PREJKDAVAJO VREDNOTE, MLADI PA AJ JE GORDRŽIJO«

*Izdelava suhih testenin
stran 3*

*Stanovanje številka 27
stran 4*

*»Pridejo še taši časi ...«
stran 8*

»STAREJŠI AJ PREJKDAVAJO VREDNOTE, MLADI PA AJ JE GORDRŽIJO«

V Sakalauvci je prva folklorna skupina z delom začnila leta 1970, tistoga reda sta plesce nutnavčila škonik *Tibor Németh* in njegva žena *Ema*. Za dobro leto dni je folkloriste prejkvzela *Erzsébet Kovács* z Vara-

član kakšoga društva ali organizacije.

V veukom šatori smo med gosti srečali generalno konzulko RS *Metko Lajnsček* in predsednika DSS *Karela Holeca* tō, šteriva je pozdravila županja

Folkloristi s Sakalauvec vsikdar s srcom zastopajo svojo ves, na štero so trnok ponosni

ša in skupina je brž priljublena gratala, donk pa je na srejdji 1980-i lejt enjala delovati.

Tau je domanja mladina nej njala, zatok je leta 1997 prosila *Erzsi néni*, aj znauvič na nogau postavi folklorno skupino. S pomočjauv Zveze Slovencev na Madžarskem se je tau rejsan posrečilo in plesci so eške gnesnedén aktivni: letos 23. juliša so svetili svoj 25. jubilej. Tistoga zadvečerka je v Sakalauvci nej tak graubo vrauče bilau, vej je pa malo vōter fudo. Na srečo je obečani vihér tō nej prišo, zatok so leko organizatorke – Občina Sakalovci, Slovenska narodnostna samouprava Sakalovci in ZSM – vküper z domanjim lüstvom svetile oblejtnico.

»Cil skupine je gordržati porabsko ljudsko plesno kulturo in go nutpokazati nej samo v našoj krajini, liki indrik tō,« smo čüli od predsednice SNS Sakalovci *Lille Bugán*, štera je cujdala, ka folkloru vküpdriži mladino v vesi. Vküper prej odijo na programe in izlete, pomagajo eden drügoma in domanjoma lüstvi. Predsednica – štera je sama tō dvajsti lejt plesala v skupini – je cujdala, ka je zatok fajn v Sakalauvci živetí, ka je prej vsikši človek

vesi *Valerija Rogan*. »*Zoltán Kodály je biu gvüšen, ka ljudski ples najbolje pokaže düšo ednoga naroda. Pomaga pa spoznati kulturo edne narodnosti ranč tak in krepi*

Predsednica ZSM *Andrea Kovács* izroča zahvalno plaketo mentorici skupine *Dragici Kolarič*

njeno identiteto,« smo čüli od voditeljice vesi, štera je cujdala, ka moreta pri tom deli sodelovati tak starejša kak mlajša generacija. »*Starejši aj včijo in prejkdavajo vrednote, mladi pa aj se je navčijo in gordržijo,«* je povōdala županja in se zavalila folkloristom kak »ambasadorom porabske kulture«.

V imeni vzdrževalke skupine, Slovenske zveze, je navzauče pozdravila predsednica *Andrea Kovács*. »*Ples je naj-*

kračiša paut med dvōma düšama, ž njim leko vōpokažemo svoja čütenja, veseldje, zadovolstvo in lübezen,« smo čüli od voditeljice krovne organizacije, štera je cujdala, ka je »*lepau videti mlade na odri, šterim se vidi na obrazi in na stopajaj, ka se veselejo, so radi vküper in radi nutpokažejo, ka znajo.*« *Andrea Kovács* se je eške zavalila plescom, ka svoj cajt aldüjejo za probe in nastope, za konec pa pozvala vse navzauče, aj se na gesenskom vküppisanji lüstva zglasijo za Slovence.

Po svetešnji gučaj so se na odri oprvim zasükali sakalauvski plesci. Njina mentorica z matične domovine *Dragica Kolarič* je vküppostavila eden venček z imenom »Od Rabe do Mure«, v šterom so folkloristi nutpokazali kauli dvajsti plesov od Porabja prejk Goričkoga vse do Ravenskoga.

Program sakalauvske skupine – štero so na svoji inštrumen-

energijov.

Na jubileji so gorstaupile eške tri gostujoče skupine. Člani goričanske bande »Što ma čas« so zaigrali tri pesmi, med šterimi

Folklorna skupina upokojenk ZSM je edina porabska folklor, v šteroj samo ženske plešejo

smo čüli tak narodnozabavne kak domanje prekmurske naute. Vrnau tak z drüge strani grajnca so prišli plesci Folkorne skupine KTD Moščanci, šteri pa so tau paut nutpokazali novejše plese. Njino koreografijo je vküppostavila ranč tak *Dragica Kolarič*, odebrala je motive z 1940-i lejt. Posrečeno je bilau, ka so bili trgé pari naravnani v gvante s tisti cajtov. Tretja skupina vsestranske mentorice, Folkora upokojenk ZSM, je navzauče razveselila s svojim prekmursko-porabskim spletom.

Eden lejpi moment programa je biu, gda sta se na odri pogučavali nekdešnja sakalauvska plesalka *Lilla Bugán* in gnešnja članica *Noémi Illés*, štera je od prve »poerbala« nošo. Bejdvej sta se spominali, kak lepau je bilau s folklornov skupinov langati po Vogrski in Sloveniji, tau pa sta ranč tak povōdali, ka so plesci vsikdar nautre veselice držali.

Za sakalauvsko folkloro je bilau vsikdar istina, ka je v njej več generacij vküper plesalo. Tau se je lepau pokazalo tisto soboto tō, gda je na konci programa predsednica ZSM *Andrea Kovács* prejkdala jubilejne plakete članom – med njimi ednoj držini: oči, materi in čéri. Zahvalo so dobili takši,

šteri že petdvajsti lejt plešejo v folklori, depa takši mladi tō, šteri samo en par lejt.

Mujs moremo vōpostaviti, ka fudaš *Boris Velner* že dvajsti

lejt igra Sakalauvčarom, *Dragica Kolarič* pa je že dvanajset lejt njina mentorica. Toga jubileja pa bi gvüšno nej bilau, če bi se pred petdvajstimi lejtami *Jožef Illés* nej na peté postavo in začno organizérati nauvo sakalauvsko folkloro. Cejlak od tistoga časa je voditel in koordinator skupine, šteri ne pozna trüdnosti.

Tistoga letnoga večera je eške dosta lüstva gratulejralo plescom, šteri so leta 2013 dobili visiko madžarsko priznanje »Pro Cultura Minoritatum Hungariae«. Mabití najlepši moment na srečanji pa je bilau, gda so se na odri zasükali vsi navzauči plesci in igrali vsi goslarge. Čütiti je bilau, kak lepau je biti Porabski Slovenec. Folklorna skupina v Sakalauvci s srcom gordři porabske plese, šteri bi ovak že venak odišli v pozabo. S svojimi nastopi pokažejo, ka v krajini kauli Monoštra eške živé slovenska kultura.

(*Priveditev je bila v okviru vaških dnevov izvedena s podporo Sklada Gáborja Bethlena.*)

(*Kejp na 1. strani: Sakalauvska folkloru vküper z gosti – 25 lejt je dosta časa v žitki edne skupine tō.*)

-dm-

foto: *Silva Eöry*

LEPOTE TRANKOV IN GAUŠČ

Sombotelški Slovenci smo se 16. juliša podali na paut v krajino Órség, štera s slovenskim Porabjom vred sliši k Narodnomi parki Órség. Na trankaj in v gauščaj toga parka rastejo gna-

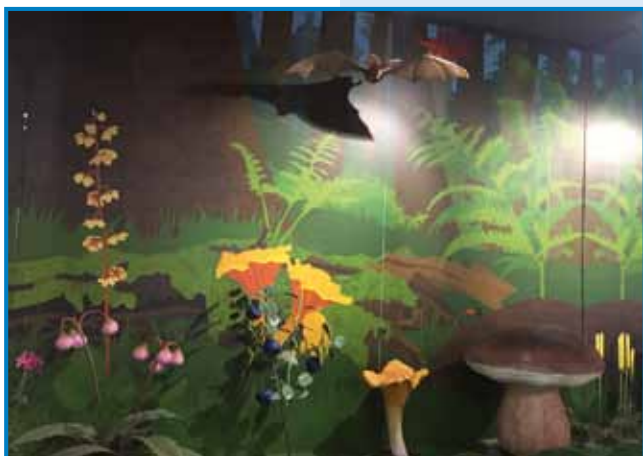

Žaba nas zove v Ižo müzg

ke rauže, gobe, drejva in lejčejo gnaki matürge pa vsefele divdjačine. V Porabji smo se tak cüvzeli lejpoj krajini, ka ranč ne vejmo, kakšno bogastvo mamó, šteroga indrik nega. Za toga volo odi k nam in v sausadnjo krajino Órség dosta turistov. Mi pa odimo v drüge krajine. Dobro bi bilau, če bi doma tó malo bole kaulikpoglednili, kakšne vrejdnosti mamó. Pri tom nam pomagata dvej razstavi: v *Óriszentpétri* Center za obisko-

Držina Škaper s posvejtom poslušá, kak müče krava

V gaušči rastejo lisičice in grbanji, lejčejo pa pírožabe tó

valce Natura 2000 (Natura 2000 Látogatóközpont), v vesi Szóce pa Iža müzg (Lázok Háza). V *Óriszentpétri* je na enoj steni razstave namalani trank z lejpimi raužami, pred njim pa so z lesa vövezani pa pobarvani veuki matürge. Na drügoj steni se vidi en tau lesa, pred njim pa stogita veuka lesena lisičica in grbanj. Vsefele špile gestejo, štere nutpokažejo interesantnosti krajine. Poslušámo leko, kakšni glasi so bili inda v vesnicaj. Pred ednov lesenov, slamatnov

kučov sedijo mati, pa len prdéjo s presličnjekom pa kaucami. Če posvetnemo na njau, te čüjemo, kak škrpičejo kauca. S pomočjauv posvejta se na taujoj steni leko čüje: kak kokodače kokauš, kak müče krava, kak se (h)rže konj, kak laja pes in kak škrpičejo talige. Toma se pravi, ka je razstava interaktivna. V maloj vesnici *Szóce* se eške gnesnaden leko pogledne, kakšno müzge je bilau inda svejta pri nas v Porabji tó. Tau je gnes takši trank, po šterom leko odimo po leseni brvaj, nej ka bi dojpoklačili travo pa lejpe, rejteke rauže. Tau müzge je ovak nej globko, pogrezniti se ne moremo. Nej tak kak v Črnoj mlaki, štera je ranč zatok zagrajena.

Ta mlaka je na grajnci dvej vesnic, Farkašovec in Andovec. Za toga volo poznajo pripovejst o Črnoj mlaki v madžarskom geziki, pa mi v porabskom guči tó. V Szóci v Iži müzg (*Lázok Háza*) smo go čüli v vogrskoj rejči. V Szóci je té trank pri potoki Szóce, pod trankom pa je več kak 80 vretin. Zatok je tó tak lejpa zelena trava, pa je dosta rejtki rastlin. Najbole erična je tista, štera se (h)rani z mesaum (rovarevó kereklevelü harmatfü - mesojeda okroglo-

listna rosika). Na razstavi leko vidimo, kak se mravla gorzgrabi na njau in go več ne pisti. Mi ranč tak mamó takšno v Črnoj mlaki. Vsefele rauže smo eške spoznali, štere rastejo pri nas tó pa so veuka vrejdnost, zvödali smo, kak se zovejo. Na razstavi dosta špil majo za mlajše pa za vözraščene. Sombotelški Slovenci smo pá malo vküper bili na dobrom lufti, pa smo se pá nika nauvogá navčili.

Marija Kozar

Izdelava suhih testenin

13. julija 2022 sta Razvojna agencija Slovenska krajina in Kmetijsko gozdarski zavod Maribor na Slovenski vzorčni kmetiji na Gornjem Seniku organizirala delavnico na temo izdelava različnih suhih testenin iz različnih vrst mok. Delavnica je bila organizirana v okviru Programa sodelovanja med Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS in Razvojno agencijo Slovenska krajina za leto 2022.

Na delavnici sta bili prisotni tudi Metka Lajnsček, generalna konzulka RS v Monoštru, in Andrea Kovács, predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem. Udeleženci so bili občani Društva porabskih upokojencev in okoliških gospodinjah tudi mladi, ki bi se radi naučili izdelave teh testenin. Namen delavnice je bil, da predstavimo, kako lahko enostavno sami naredimo iz nekaj osnovnih surovin (moka in jajca) domače testenine. Drug namen pa je bil, da iz teh testenin lahko nastane nov lokalni produkt, zato smo dali velik poudarek tudi sušenju in pakiranju testenin.

Delavnico sta vodili Martina Gomzi, mag. kmet. iz KGZ Maribor, in Polonca Leskovar Mesarič, univ. dipl. inž. živ. teh. iz IC Piramida Maribor. Izdelovali smo rezance in široke rezance. Za izdelavo smo uporabljali tri vrste moke, in sicer pšenično, ajdovo in kamutovo. Pšenično in ajdovo moko smo vsi poznali, kamutove pa doslej še nihče

od nas. Kamut ali Khorasan je starodavna sorta pšenice, vendar se po lastnostih raz-

Delavnice se je udeležilo več gospodinjin in mladih

likuje od pšenice. Khorasan zrnje vsebuje več beljakovin v primerjavi s pšenico, bogato je z minerali, še posebej s selenom, cinkom, magnezijem in vitaminoma B in E. Za izdelavo testenin smo uporabljali

Izdelovali smo domače testenine iz pšenične, ajdove in kamutove moke

pripomočke, manjše stroje za valjanje in rezanje testa, ki so lahko dostopni tudi družinskim gospodinjstvom. Na koncu delavnice smo ajdove široke rezance tudi skuhalo, s kislo smetano in pečeno slanino pomešali ter poskusili.

Viktoria Hanžek

PREKMURJE

Yukio Mori

16. julija leta 1348 je v pisni listini prvo paut bilou napisano ime Muraszombatha. Občina Murska Sobota si je zatau te den vödabrala za svoj svetek. Na slavnostnom djileši varaške kotrige, steri je biu v Gledališči park, je slavnostni guč meu Zoran Hoblaj, podžupan, steri po tistom, ka je župan Aleksander Jevšek grato minister, opravla funkcijo župana. Kak je ob takšoj priliki navada, so raztalali tudi občinska priznanja. Naziv častni občan je daubo Yukio Mori iz Japonske, steri je z Mursko Soboto povezani že duga lejta. Na največšom živilskom senji (élelmiszertipari vásár) na Japonskom, na sterom je sodelovala samostojna Slovenija, je Yukio Mori koštavo dobra slovenska vina in je začno poslovno sodelovati z mladim rosagom. Poskrbo je tudi za tau, ka na Japonskom leko lidge küpijo tudi prekmursko šunko. Letos marca je Yukio Mori s svojo firmo Zaria poudpro projekt sajenja japonskih črešenj Sakura. V spomin na olimpijske in paralimpijske igre v Tokiu pa 30. obletnico vzpostavitve diplomatskih odnosov med Japonsko in Slovenijo so ob paviljoni EXPANO zasadili drevored 30 japonskih črešenj, stere je Soboti v dar dala firma Zaria.

Prostovoljno gasilsko društvo Murska Sobota, stero letos slavi 140 let obstoja, je daubilo plaketo mestne občine, zahvalne listine pa so daubili: Kajak kanu klub Mura iz Kroga, steri letos slavi 50 let obstoja, firma ŽALIK, strojno ključavničarstvo d.o.o., stera s svojim letošnjim štiridesetim jubilejom dokazüvle, ka trbej v obrti in podjetništvu vztrajati, in ške Skupina Panvita, stera povezüvle devet firm in delo davle več kak 600 delavcom. Za glasbeno popestritev djileša je poskrbo akustični trio Doroja.

Silva Eöry

Alen Nemeč, Sobočanec, steri je napiso svoj prvi kriminalni roman

STANOVANJE ŠTEVILKA 27

V blokovskom naselji sredi Murske Sobotice se zgodi dvojni umor (gyilkosság). Lidge so pretreseni, varaška kriminalista pa začneta iskati tistoga, steri ma na vesti dva človeka. Njüno paut

Stanovanje številka 27 je prvi kriminalni roman Alena Nemca (Kejč: Silva Eöry)

prekrižata dva mladiva, pojep pa deklina, steriva živeta v istom bloki. Tau je osnovna zgodba kriminalnoga romana z naslovom Stanovanje številka 27, steroga avtor je 3-letni Alen Nemeč. »Skor 30 let sam živo v Soboti, pred dvema letoma pa sam se preselo med varašance, kak v Prekmurji radi pravimo tistim, steri so doma v Törnišči. Tak ka sam se iz mesta preselo v varaš, če se malo špajsam,« prva pove mladi pisatelj, steri si krü slüži kak škonik: »Za tau stanovanje številka 27, v sterom se je zgaido prvi umor; sam si vözbodo, ka stogi v centri Murske Sobotice, nej pa sam napiso, v steroj vilici, tak ka si vsakši bralec leko sam brodi, gé bi tau leko bilau. Je pa ta številka nej nekša moja srečna ali nesrečna, ali pa ka bi se na té den kaj fontoškoga v mojom žitki zgaudio.«

V romani se rejsan povezüvleta dvej zgodbi, pauleg preiskovanja obej umorov ške zgodba dvej mladih tinejdžerov, pa toga kak se njiva, pauleg toga, ka sta delno povezaniva z umorom, stera je v vsakdanjšnji žitek prineso nauvi koronavirus: »Roman sam

začno pisati leta 2020, gda je té nauvi koronavirus glij vödaro pa nam telko nevol napravlo. Nekak sam steu bralci približati tau, kak so deca trpela, gda so nej mogla v šaulo titi pa so se mogla šaulivati na daljavo. Sploj v vekšij stanovanjskij blokaj jim med štirimi stegami nej bilau fajm.«

Čiglij je Stanovanje številka 27 prvi detektivski ozioroma kriminalni roman mladoga Prekmurca, je tau nej njegva prva knjiga. Leta 2017 je v samozaložbi, tak kak zdaj, vödau svoj prvi roman z naslovom Vstajenje mečevalca. Tau je domišljijiski roman, epsko fantazijsko pisanje. Dé za prvi tau trilogije Mečevalec, tak ka more ške dva romana napisati. Enoga je že na polonje ali kak pravi, ka de lekar prva ške kakši nauvi kriminalni roman napisao pa vödau, vej pa se njemi zdaj po glavej bole takša detektivska

Z mamu Bernardko ob predstavitvi knjige Vstajenje mečevalca (Kejč: osebni arhiv Alena Nemca)

zgodba vrti.

Zanimivo je, ka je kak dejte sicer rad šteu knjige, ali je nika nej izstopo od sovrstnikov. »Zanimali so me grški bogovi, zgodovina, tudi kriminalke, se pravi bole takše knjige, o steraj smo se v šauli nej telko včili. Tau, ka bi tudi sam začno pisati, me je začnilo zanimati v srednji šauli, ške bole pa te, gda sam odo na fakulteto,« pove sogovornik, steri

pa je od malih nauč rad piso, tudi pesmi: »Nej je najbolje fontoško, ka prešteš 100 ali pa 200 knjig, ka si leko pisatelj. Ges tak brodim, ka more ške neka drugoga v tebi biti, ka te

Alen Nemeč rad špila fotbal. Pred leti je špilo tudi za soboško Muro (Kejč: nkmura.si)

grataš pisatelj.«

Po zgotovljeni prvi soboški osnovni šauli, na steroj gnesden tudi vči mlajše na razredni stopnji, je šau na so-

šaula sta gvüšno najbolje fontoški, cajt, steri mi te ške ostane, pa ponücam za pisanje pa za šport. Knjige većinoma pišem večer, gda mlajšiva za spita. Tam od devete do pounači se probam nekak h knjigi cuj spraviti. Nejde pa tau vsakši den. Zdaj, ka so počitnice, de leko malo več cajta tudi za tau,« pove mladi pisatelj, steroga vzornika sta James Patterson in Jo Nesbo. Inači pa so v Sloveniji tudi domanji kriminalni romani med bralci furt bole popularni, sploj po tistom, ka so po knjigaj, stera pišeta Tadej Golob in Avgust Demšar, začnili snemati ške televizijske nadaljevanke. »Tudi ges tak brodim, ka trbej meti senje in si vüpati.

Mogauče pa pride tisti cajt, ka de tudi po mojom romani posneta kakšna nadaljevanke,« ške pove sogovornik, steri na moje pitanje, če brodi, ka bi leko od pisateljavanja tudi gda živo, tak ka njemi ne bi trbelo več včiti na šauli, odgovori: »Na tau ške ne brodim. Ges sam rad škonik. Istina pa gé, ka mo za deset lejti ali več, gda mo meu že več romanov napisanih, mogauče brodo, ka bi samo ške piso. Gda se ges cuj sedem in pišem, dostakrat ne morem vkraj. Tak ka mo vidli, ka prineso cajt.«

No neka cajta njemi vzeme tudi šport, steroga rad spremlja, pauleg toga pa se z njim rad tudi spravla, sploj s fotbalom. Tudi sam je aktivno špilo fotbal, en cajt tudi pri soboški Muri, zdaj pa v Törnišči dvakrat na keden trenera deco, selekcijo U-11. »Zagnauk tau ške ladam, mo pa vidli, kak de ob dvöma detetoma tau šlo tada-le,« je končo svoje pripovedjanje Alen Nemeč.

(Kejč na 1. strani: Alen Nemeč, osebni arhiv Alena Nemca)

Silva Eöry

PISALI SMO PRED 30. LEJTI

V 15. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 30. julijuša 1992, je Ernest Ružič na drugi strani piso o obiski v Porabji: »Minister za Slovence po svetu in manjšine dr. Janko Prunk, ki je v vladi premiera dr. Janeza Drnovška zamenjal ministra brez listnice dr. Janeza Dularja, se je nedavno tega v Monoštru pogovarjal z vodstvom Zveze Slovencev in obiskal Gornji Senik. S tem je nekako sklenil svoje popotovanje med Slovenci v zamejstvu, le Slovencev na avstrijskem Štajerskem še ni obiskal. „To bom storil takoj, ko me bodo povabili,“ je dejal. Predsednik Zveze Slovencev Jože Hirnök je ministru nanizal tista znana, a za Porabske Slovence nadvse pomembna tematska področja, s katerimi se srečujejo v vsakdanjem življenju, pa tudi v odnosu do državne politike v Budimpešti in o čem drugem kot o šolstvu je bil najprej pogovor. Kajti šolstvo sodi med tista temeljna področja, od katerih je najbolj odvisen položaj in razvoj manjšin. Za porabsko šolstvo, so dejali, velja, da ne daje pravih rezultatov, premalo je dvojezično, mladi se naučijo premalo materinščine. Zveza Slovencev želi spremeniti razmere, vendar nima pravih možnosti, zlasti ne v osnovni šoli. Čaka na sprejem novega šolskega zakona, ki bo urejal tudi manjšinsko šolstvo, medtem ko si bo prizadevala za več slovenskega jezika v otroških vrtcih. Tudi z zakonom o narodnostih so zapletli, kajti vlada predlaga nekaj, česar manjšine nočejo in ne morejo sprejeti. Kajti, če bo parlament že sprejel prvi manjšinski zakon na Madžarskem, mora biti sprejemljiv za vse manjšine, zlasti pa mora zagotavljati ustrezno manjšinsko zaščito. Sicer pa je tekel pogovor tudi o načrtih, ki jih ima Zveza Slovencev pri gospodarskem razvoju obmejnih vasi, pa o pomoči Slovenije pri pripravljanju našega časnika, zlasti pa še o slovenskem bogoslužju v Porabju. Dr. Janko Prunk o pomoči iz Slovenije: „Najlažje bomo pomagali pri časopisu. Tu smo se za pomoč dogovorili. Drugo, kjer bi zelo radi pomagali, je pomoč šolstvu. Lahko bi, recimo, pomagali pri štipendiranju, pri izobraževanju učiteljev. Uveljavljanje slovenščine v šolah je stvar madžarske države, mi pa bomo v dvostranskih sporazumih vztrajali, da madžarska stran te

obveznosti sprejme. Prepričan sem, da bomo pri tem imeli vso podporo slovenskih kadrov v Monoštru. Naša skrb so dogovori na diplomatski ravni, in tako bomo poskušali delati povsod, tudi pri vnovičnem slovenskem bogoslužju v Porabju.“ V pogovoru s sodelavcem Porabja je dr. Janko Prunk zavrnil tudi oživiljanje vendstva v Porabju: „Jaz mislim, da so to teorije, ki so preživete, in ne bodo dale rezultata niti tistim, ki si jih izmišljajo.“

Del članka Ernesta Ružiča o predaji poverilnega pisma prvega slovenskega veleposlanika v Budimpešti

Na tretji strani je Ernest Ružič piso ške o tom, ka je Ferenc Hajós vogrskomi predsednik Árpádu Gönczi prejkdau poverilno pismo, s tem pa je Slovenija navezala diplomatske stike z Madžarsko: »Prvi slovenski veleposlanik v Budimpešti je postal lendavski sodnik, znani in dolgoletni narodnostni delavec Ferenc Hajós, znan tudi Porabskim Slovincem. Ob predaji poverilnega pisma predsedniku Madžarske Árpádu Gönczu je slovenski veleposlanik dejal, da si bo prizadeval za razvijanje sodelovanja med prijateljskima državama, posebno skrb pa bo posvečal tudi položaju Porabskih Slovencev. Takoj po protokolarni predaji akreditivnega pisma sta se veleposlanik in predsednik za nekaj časa umaknila v predsedniške prostore in se pogovarjala, kot smo izvedeli kasneje, že o čisto konkretnem sodelovanju med državama. Tako sta govorila o podpisu pogodbe o prijateljstvu in sodelovanju, o zaščiti in varstvu manjšin; pa o cestnih in

železniških povezavah med Slovenijo in Madžarsko, vlogi Luke Koper in drugih področjih, kajti gospodarskemu sodelovanju bo veleposlaništvo namenjalo veliko pozornost. Kar se tiče mejnih prehodov med državama, pa je bilo dogovorjeno, da bosta prehod Gornji Senik-Martinje odprla predsednika Árpád Göncz in Milan Kučan, prehod Pince-Tornyiszentmiklós pa verjetno zunanja ministra.«

Na peti strani so bralci leko prešteli, ka so trgé domanji lidge pravli, gda so jim postavili pitanje, ka bi si žalejli, če bi k njim prišla ena dobra vila, stera bi jim spunila želje. Ferenc Škerlak iz Števanovec je prva pravo, ka si pejnaz gvüšno ne bi želo in ške cujda: »Mena telko doжда, ka usakši mejsac prslöjžimo, veča ranč nej tarbej. Namé pejnazdja ne brigajo. Tau žalejm, aj se mlajšom v tau živlejnji vse posreči, ka štjejo. Družina pa vaselo, brezi betaga aj leko živé. Od vlade ranč neštjam goučati, zato ka nejga od koga. Ka so dotejgamau delali, tau je nika nej. Od tauga je štja te baukša bilau, gda so nas komunistardje pelali. Dobro bi bilau, če bi nej bila več bojna na svejta.«

Aniko Kovač iz Andovec pa je etak pravla: »Mam enga fanta pa gostüvanja je že tü nej dalač, tak ka eno vaselo, blažano življenje bi si želila, seba pa družini. Dva dateta bi rada mejla. Dobro bi bilau, če v miru, brezi bojna bi je leko gorazranila. Pejnaza aj bi malo veča mejla kak zdaj, telko, ka bi si svojo izo vedli zuzidati. Pa če k tauma štja dobra zdravdja bi meli, te bi že drugo ranč nej žalejla.«

Laslo Nemet iz Števanovec pa je pravo etak: »Dja seba že nikanej. Če bi kaj leko proso, te mlajšom pa vnukom. Takšo živlejnje bi jim proso, gde bi nej bila bojna pa bi imeli slöjžbo. Zato, ka kak zdaj vögleda, sploj teško bau-da mladini. Dapa najvekša prošnja bi zatok bila, aj zdravdja majo. Vsa-kšaféla betag naprej dé, štera štja barbejrdja ne vejo vračiti. Zaman bi jim proso pejnaza ali kakoli, če zdravdja nejga. Rusaga pa bi eno drugo vlado želo, stera bi baukša pelala kak tej. Za tau našo zemlau, gde živemo, bi bola tarbelo skrbeti, zato, ka če de tau tak šlau tadala kak zdaj, te se naletja parpeti tisto ka „kamanna knidja“ pišejo, ka v 2000. leti konac bau sveta.«

Vküppobrala: Silva Eöry

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Nauvi zakon za štüdenca

Kak na Vogrskom tak v Železni županiji pa v Porabji dostafele štüdenca mamó, od štüdenca na akeu, do globki vrtani štüdenca, do vretin, na kolau, na cevi ... Največ štüdenca se gnesden že samo za polejvanje nüca. Dosta zavolo toga, ka se je nej nüco štüdenca, vretina je preminaula, vöposišila, depa po pravici nikoma nej falila. Zato ka so vsigdar v več mejstaj meli vodovode, gde je voda vö iz pipe tekla, nej trbelo kolau goniti na štüdenca, voda je znautra v rami bila. Tau je tak bilau cejlak dočas, ka se je cejna vode, stero je prejk vodovoda dobivala družina, nej začnila zdigavati. Zavolo toga so se štüdenca znauva začnili nücati, najbola za tau, ka so s tau vodau polejvali. Pa nej samo doma pri rami v malom ogradci, polejvali so njive velki kmetje tö, steri so dosta globše štüdenca dali zvrtati. Zavolo toga so te začnili vküppi-sati, gde kelko skopani pa zvrtani štüdenca majo pri rami. Potejn se je naredo eden zakon, steri je vöpravo, tisti, steri štüdenca ške vrtati ali kopati, dovoljenje mora prositi. Tau leko razmej, vej pa voda velko vrejdnost ma, sploj pa gnesden, gda so velke süce pa vsigdar menje pitne vode je na svejti. Depa zdaj se je zavolo ukrajinske bojne te zakon malo spremenil. Spremembo tauga zakona je železnožupanijski poslanec Csaba Hende dau v parlament. Kak je v tom dokumenti dolanapisano, zavolo bojne je dosta vse sfalilo ali je menje po bautaj, tak je tau z zelenjavov tö. Vlada s tejm nauvim zakonom tistim ške pomagati, steri doma v ogradci pauvajo zelenjavo, aj leko iz štüdenca polejavajo. Tak te zdaj od 19. julija nej trbej dovoljenje prositi za tiste kopane ali vrtane štüdenca, steri so nej globši kak 50 mejte-rov. Depa tau samo za tiste regije pa vasi vela, stere so napisane v tisti register, gde se leko štüdenca vrtajo. Vsepovsedik se ne smej potejm tö nej, najbola tam nej, gde je malo vode.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Pahor obiskal Slovence na avstrijskem Koroškem

Predsednik Borut Pahor se je na povabilo županov obmejnih občin Globasnica, Železna Kapla in Črna na Koroškem udeležil srečanja županov in občinskih predstavnikov na Lužah na avstrijskem Koroškem. Namen srečanja je bil podpreti čezmejno sodelovanje med občinami na obeh straneh meje. Pred srečanjem na Lužah se je Pahor sešel s koroškim deželnim glavarjem Petrom Kaiserjem. Oba sta dejala, da Slovenija in Avstrija odlično sodelujeta na številnih področjih, pri tem pa omenila nova potencialna področja regionalnega sodelovanja in skupne izzive, s katerimi se spoprijema EU. Slovenski predsednik in koroški deželni glavar sta se pogovarjala tudi o aktualnem predlogu reforme dvojezičnega sodstva, kot je predlagano od avstrijskega pravosodnega ministrstva. Predlog je usklajen tudi z Društvom slovenskih koroških pravnikov in osrednjimi organizacijami koroških Slovencev. Pahor in Kaiser sta si nato skupaj ogledala Peršmanov muzej, postavljen v spomin 11 koroškim Slovincem, ki so jih pripadniki nacistične paravojaške organizacije SS in policijskega regimenta ustrelili aprila 1945.

Minister Šarec je obiskal slovenske vojake

Minister za obrambo Marjan Šarec se je z državnim sekretarjem Damirjem Črnčecem odpravil na prvi obisk k slovenskim vojakom v tujini, in sicer v Latvijo in na Slovaško. Slovenska vojska v Natovi misiji Okrepljena prednja prisotnost sodeluje od leta 2017. Trenutno je v oporišču Adaži blizu Rige 11. slovenski kontingent z 49 pripadniki Slovenske vojske. Na Slovaškem je Slovenska vojska prisotna s 1. kontingentom, ki se je v bazo Lešt' odpravil na začetku junija. Na misiji sodeluje 101 slovenski vojak, kar pomeni, da je na Slovaškem zdaj največje število slovenskih vojakov v tujini (kar je dolga leta veljalo za misijo Kfor na Kosovu).

Slike in dela na papirju Umetniško iskanje Franca Mesariča med Mursko Soboto in obalo

V Sinagogi Lendava je na ogled likovna razstava prekmurskega slikarja Franca Mesariča (1938-2020) z naslovom Slike in dela na papirju. Razstavljena likovna dela so iz zbirke Galerije

Logar, se je predstavil in uveljavil s popartističnim in fotorealističnim slogom ter postal eden prvih hiperrealistov na območju nekdanje Jugoslavije. Na začetku sedemdesetih

Razstavo in avtorja sta predstavila Robert Inhof (levo) in Dubravko Baumgartner

Murska Sobota (GMS) in Galerije-Muzeja Lendava (GML). Po besedah direktorja GML Dubravka Baumgartnerja je Franc Mesarič, ki je žal preminil pred dvema letoma, z njihovo galerijo sodeloval že od leta 1973, ko se je udeležil prve likovne kolonije v Lendavi in zanjo zasnoval tudi prvi katalog: »Zato s toliko večjim spoštovanjem postavljamo na ogled njegova dela iz vseh obdobj njegovega likovnega ustvarjanja. Gre za dela na platnu in papirju, od poparta in hiperrealizma do abstrakcije, ki jih je ustvaril med leti 1969 in 2012. Njegova soproga Terezija Mesarič je podarila dve njegovi sliki Galeriji-Muzeju Lendava, Spomin na ravnico in eno iz cikla Kopalci.«

Direktor GMS Robert Inhof je pojasnil, da je Franc Mesarič v prekmurski, slovenski in nekdanji širši jugoslovanski likovni prostor vstopil na začetku sedemdesetih let, in sicer precej protislovno: »Kot ustanovni član skupine DHLM, v kateri so ob njem bili še Ladislav Danč, Štefan Hauko in Lojze

let je slikal izreze Murske Sobote.« Mesarič, ki je kot otrok želel postati morjeplovec, je leta 2004 s svojim ciklom Kopalci končno prišel do obale, je še povedal Robert Inhof in

Slika iz cikla Kopalci

dodal: »Vendar na tej obali ni nobenega pričakovanja in sproščenega dopustniškega živžava, lahkotnega kramljanja in brezskrbnega poležavanja na plaži. To nikakor ni obala, na kateri bi se izražalo veselje do življenja, temveč je prostor dokončnega slovesa.«

Besedilo in fotografiji: Jože Gabor

Pod Srebrnim brejgom ...

... je skur cejli teden na velke gorelo. V krajinaj skrak maurdja pa malo više njega je tak ali ovak že vse taposenolo. Tau se brž gor vužgég. Ogen je že do Trsta prišo. Eške dobro, ka v maurdji zavole vode geste. Od tam jo helikopteri pa fligeri go gemlejo pa z njau ogen gasijo. Depa vejmo, solena voda za zemlau nej najbaukša. Ogen pa velki kvar tam dela, ka skur vsi stüdenci so skur prazni, vode za piti je vse menje. Lidge pravijo, ka takše ne paunijo. Pauv je skur na nikoj prišo, zalejvanje je dojpovedano. Na maurdji se turisti več ne smejo tušejrati. Skrak vsega toga pa je bojna vövdarila, od kejc do vodau vövlejkli, ka se ta kriza z njauv zgotovi. S tejm je eške neka drugo naprej prišo: glavaške so nikšne brige nej za tau meli, ka se takše ne bi godilo. Od koga pripovejdamo? Že se dolgo guči, kak se cejla naša mati Zemla segrejva, kak se svejt vcejlak vöminiu. S tejm je znauva vöprišo, ka nej pacin problem, voda je najvekši problem gratala. Brezi pacina se leko živé, depa brezi vode ... Se je pa ranč s pacinom neka vöminilo. Za 10 centov je bole fali grato. Tau pa eške nej vse gé. Elekrika mora na mejri ostanoti. Na, nej ranč una, njena cena ne smej višiša biti, kak so v parlamenti zapovedali. Kak so obečali, je tau zagnauk vred vzeto. Zdaj baute z gestijom na red pridejo. Zaprav, vö do dali, za kelko baute kaj küpijo pa kelko svoji marž gornabijejo. Velkim bautošom se tau sploy ne vidi. Pravijo, ka tau se ne smej vöovaditi, kakša je njiva interna politika. Depa lidge bi tau trno radi vedli, kakše super profite si tihinci v Sloveniji tala-jo. Na drugom kraji se pa vej, kak lagvo so lidge v tej velki bautaj plačani, kakše plače za svoje delo dobijo.

Najbole plačani športniki na potačaj pa pedale na dirki po Franciji klačijo. Tour de France je dvakrat eden za drugim Tadej Pogačar daubo. Tau leto sta vküper s Primožom Rogličom za prviva favorita bila vözglašeniva. Depa Roglič je lagvo spadno, rama je paučila. Že je domau odišo. Pogačar pa nema tak krepki naug, kak ji je eške nej dolgo nazaj emo. Najbaukši biciklist na svejti vüpanje ma, ka se kaj leko obrne. Vüpanje vsigdar mora biti, vse bole pa tak vögleda, ka prvoga de tadale v hrbet gleda. Dobro, čakalo de se, ka bau. Na takšni dirkaj se je že vedlo vse fküper dramatično vöminiti.

Na granici s Hrvaško se je že tó zavole vsega vöminilo. Iz krize z migranti se je ideja narodila, ka pikeče grajke na granico trbej gorpostaviti. Nauva vlada (kormány) je brž začnila tau sramoto vkraj vlačiti. Na, ne vlačijo jo ministri pa njivi premier, slovenski sodacke tau delajo. Če so informacije točne, od 155 km takšni grajk gučimo. Pri tom je nauva medijska bojna vövdarila. Opozicija, stera je inda prejnja bila, je té grajke dala gorpostaviti. Zdaj na velke bisnejo pa pripovejdamo, kak se tau prauti Sloveniji dela, ka je tau najvekši škandal pa eške kaj bole lagvoga so napisali. Ja, vse, ka eni napravijo, drugim v naus dé. Pri vsejm tejm pa najbolje znajo na nacionalno srce klonckati. Vse tau politično treblanje pa lidi, steri skrak granice živejo, nika ne briga. Zavolo pikeči grajk so nej prejk granice do pajdašov, do žlate mogli priti. Vse tou je skrak reke Kolpe tó bilau postavleno. Tam lidge od turizma na vodej tó živejo. Gvüšno ka so velko zgübo meli.

Srebrni brejg vsigdar vej prajti, ka lidi trbej poslušati. Tiste prausne lidi, steri vejo dosta kaj bole pametnoga povedati, kak pa lidge steri iz Ljubljane od daleč vsevküper gledajo.

Miki Roš

»OPAZUJTE MOJO ROKO, KER GOLJUFAM!«

Nekega vročega poletnega dne – pisalo se je leto 1924 – se je trinajstletni *Rezső Gross* v budimpeštanski četrti *Lágymányos* s prijatelji kopal v Donavi, ko je zagledal, da se nekdo utaplja v vodi. Mladenič je takoj rešil ponesrečenca, o katerem se je izkazalo, da je kitajski prodajalec biserov. Rešeni se je svojemu rešitelju zahvalil tako, da mu je pokazal trik s štirimi kamni in dvema robcema, s katerim je *Rezső* že prihodnji dan požel veliko uspeha med okoliškimi otroki. Začela se je kariera morda največjega madžarskega čarodeja vseh časov.

Rezső Gross (ki si je po drugi svetovni vojni nadel priimek »*Gács*«) je kot sin židovskega tiskarja na svet prijel 16. maja 1911, pri svojih štirinajstih pa je postal vajenec, kasneje pomočnik in končno vodja neke trgovine z moškim spodnjim perilom.

Nekoč, ko je svoje prijatelje na ulici pravkar zabaval s trikom, naučenim od kitajskega trgovca, je pritegnil tudi pozornost predsednika Zveze madžarskih čarovnikov. *Zuárd Ódry* mu je leta 1929 pomagal prirediti prvi samostojni nastop in mu dodelil slavni umetniški vzdevek »*Rodolfo*«.

Že čez dve leti je mladi čarodej končal akademijo za artiste in od tedaj nastopal kot poklicni iluzionist v številnih znanih in priljubljenih lokalih madžarske prestolnice. Na odrih je *Rodolfo* z značilimi črnimi angleškimi brki počel marsikaj: odsekal si je prst, pojedel žiletke in presenečenim gledalcem kradel naramnice ali kravate. Med svojim skrbno načrtovanim nastopom je vseskozi govoril, s svojo karizmatično osebnostjo in humorjem pa očaral svoje občinstvo. Njegov legendarni slogan se je glasil: »Opazujte mojo roko, ker goljufam!«

Leta 1940 je *Rodolfo* med pripravami za nek nastop aretirala policija in ga odvedla na

prisilno delo. Kakor je kasneje pripovedoval, se je edino svojim kartam in naprstniku – ki jih je vseskozi nosil v žepih – lahko zahvalil, da je preživel drugo svetovno vojno.

Že v prvem letu po kataklizmi

večkrat dejal: »*Umetnik, ki je zadovoljen s samim seboj, več ni umetnik. Je mrtev.*«

Sloviti madžarski čarodej je napisal tudi več knjig, v katerih je celo razkrinkal nekatere svoje trike. Te izdaje so

Rodolfo (Rezső Gács) je poznal blizu pet tisoč trikov, med njimi številne kartami – še tudi po svojem sedemdesetem letu je vadil štiri ure na dan

so ga izvolili v predsedstvo Državnega društva artistov, nastopal je z umetniki, kot so bili *Katalin Karády*, brata *Latabár*, *Kamill Feleki* ali *Alfonzo*. Po letu 1956 so ga povabili v večja mesta Sovjetske zveze, poleg tega pa je gostoval tudi v Parizu, Londonu, Bruslju, Luksemburgu in Zürichu. Od leta 1967 je bil stalni gost svetovnih kongresov iluzionistov, doma na Madžarskem pa je prejel visoki priznanji za umetniško dejavnost.

Rodolfo je poznal približno pet tisoč trikov z vseh področij iluzionizma, kakor pa je rad poudarjal, je bil sposoben tisoč od njih kadar koli uprizoriti. Še tudi po svojem sedemdesetem letu je pred dvometrskim zrcalom vadil štiri ure na dan, kajti kakor je

brale generacije navdušenih otrok, ki so se tudi rade igralle s »čarovniškim zabojem« *Rodolfa Grossa*. Svoje zvijače je razkrival tudi na straneh mladinskih revij, medtem pa sodeloval pri več televizijskih nanizankah.

Priljubljenega iluzionista je občinstvo zadnjič lahko videlo leta 1986, leto dni kasneje – štiri dni po smrti njegove žene –, 25. januarja 1987 pa je na veke zapustil zemeljski svet. Njegov spomin zvesto ohranja hči prevajalka *Judit Gács* z možem igralcem *Jánosom Gálvölgvijem* ter seveda številni filmski posnetki iz njegove šestdesetletne kariere.

Prav je, da se ob 35. obletnici *Rodolfove* smrti nanj spominjamo tudi na straneh našega časopisa. Bistvo njegove umetnosti namreč nista bila šamanizem ali magija, temveč čudež, ki je na odru nastajal s pomočjo vložnega truda, neomajne volje in trdega dela. Rojstni dan znamenitega iluzionista je danes »dan madžarskega čarovništva«.

-dm-
ilustracija:
Szilveszter Bartkó

... DO MADŽARSKE

Zakon o davčni reformi podpisala tudi predsednica Nováková

Vlada je pred kratkim uvedla davčno reformo, lahko bi rekli, z enega dneva na drugi dan. Gre za spremembo ene vrste plačevanja davkov (KATA), ki je bilo zelo ugodno za samostojne podjetnike. Ti so namreč plačevali zelo ugodni mesečni pavšal, ki je vseboval tako davke kot prispevke.

Za to obliko plačevanja davkov se je v državi odločilo kakih 450 tisoč samostojnih podjetnikov, in to ne le v storitvenem sektorju, temveč tudi v kulturi, šolstvu in zdravstvu. Vlada pravi, da je v veliko primerih prišlo do zlorabe, saj so nekatera podjetja prisilila svoje delavce, da so se zaposlovali pri njih kot samostojni podjetniki, tako so podjetja namreč privarčevala prispevke.

Po davčni reformi bo davčna stopnja nižja le za tiste samostojne podjetnike, katerih stranke so fizične osebe. Če bo denimo vodovodar ali električar opravljal delo za stanovanjsko skupnost ali podjetje in ne za zasebno gospodinjstvo, bo moral plačati višji davek. Vlada pravi, da se z davčno reformo želi boriti proti sivi ekonomiji, opozicija pa pravi, da bo prav s tem gnala vodo na mlin sive ekonomije. Zakon je podpisala tudi predsednica države *Katalin Novák*, saj, kot je dejala, ni videla nobenega razloga, da bi ga poslala v presojo ustavnemu sodišču, bodo pa to storile nekatere opozicijske stranke.

Nova poimenovanja v upravnem sistemu

Parlament je na zadnji dan spomladanskega zasedanja sprejel zakon, ki bo spremenil poimenovanja v madžarskem upravnem sistemu. Županije kot upravne enote se bodo imenovalle grajske županije (*vármegye*), vladni pooblaščenca, ki stojijo na čelu vladnih uradov pa glavni župani (*főispán*). Po utemeljitvi vlagatelja zakona uvedba nekdanjih terminov služi kontinuiteti upravnega sistema, saj sta bila termina v uporabi vse do druge svetovne vojne. Na drugi strani naj bi pozitivno vplivala tudi na nacionalno zavest ljudi. Parlament je z vladno večino sprejel zakon, kljub temu da se dve tretjini državljanov ne strinja s ponovno uvedbo terminov iz časa med dvema vojnama. Zelo zanimivo je, da tudi 41 odstotkov pristašev vladnih strank nasprotuje novim terminom v javni upravi. Po mnenju nekaterih opozicijskih strank v tej težki gospodarski situaciji ni najbolj pomembno preimenovanje določenih funkcij in upravnih enot, ki bo – po njihovem – davkoplačevalce stala več sto milijonov, če ne milijardo forintov.

www.radiomonoster.com

www.porabje.hu

»PRIDEJO ŠE TAŠI ČASI ...«

Prejšnji keden, kak sem se prejk Števanovec pelo, vidim, ka se pri ograji dve ženske fejest pogučavate, edna starejša pa edna mlada. Gnesden človek tašo že rejdko vidi, če stoj ške drugoma kaj povedati, bola telefonera. Tašo, ka mladi s starejšimi pripovedajo, je pa še bola rejdko. Gda sem se skrjej pripelo, te sem vido, ka Adrien Bokan pa Šatjin Magdi, po možej Merkli pripovedate tak fejest. Te je še dobro bilau, vej sledkar že takša ica gratala, ka je človek vö iz rama nej mogo.

- *Tetica Magdi, večkrat pripovedjate z Adrinom tak prejk ograje kak gnes, gda sem k vam prišo?*

»Dostakrat, ona je fejest vrla,

nese. Dostakrat, gda njeni mauž lisičice ali grbanje najde, vsigdar mi dajo, tak ka sploy dobra sausedica je, dja bi vsakšoma taše sause-

Šatjin Magdi, po možej Merkli

de želejla, kak so oni.«

- *Ka ste delali v ogradci?*

»Lük sem vöbrala, zato ka nadje je že vse taposenilo, tau je gvüšno zavolo velke vročine, ka tak brž fejest sene.«

doma bile pa so že dvakrat dolapobrale zreje paradajse.«

- *Gda sta ga posadili, ka je tak fejest rani?*

»Kak vsigdar ovak, nikaney prvin, tau vejn rani paradajs mora biti, zato tak rano ozrejlo. Ranč ne vejn, kakšna fajta paradajs je, gnauk gda sem v Varaši odla, te sem ga tjöjpila. Mam še eden paradajs, steri, kak so prajli, fejest zdravi pa cejlak črni grata, gda ozrejli. Zdaj tauga čakam, aj zrejli, če de rejsan tak zdravi, te goščice posišim pa je tadejem na drugo leto.«

- *Ka mate posajeno na nji-vi?*

»Kromče, bubrike, gra, paradajs, prpau, tikvi, depa ta je gnauk djelen nutrazablaudo pa mi je dosta kvara naredo.«

- *Proto taumi, ka sami živeta, dosta vse pauvate.*

»Mlajši mi tak dostakrat pravijo, zaka tau mena trbej, vejpa tau si dja leko tjöjpim, depa te ka mo delo, tøj sejdo pa vö na okno gledo.«

- *Zviin tauga te še velki dvor mate. Kak tau vse zandolejte zdaj, gda tak fejest trava raste?*

»Farejnčin Rudi prejde pa zvöjna grajke dolapokosi, zet Zoli pa znautra dvorišče, tak ka mam pomauč. Tau bi dja sama v moji lejtaj že nej mogla narediti.«

- *Če bi ladali pa v tau vročini ne more vanej delati.*

»Baug vari, da je tak fejest vrauč, te nédem (ne grem) tavö, samo telko, ka kokaušom vodau lejvam.«

- *V bauto kelkokrat dete na keden?*

»Samo dvakrat, pau kile kröja pa tri žemle vzemem v torek pa ranč tak v soboto

tö.«

- *Vam ne fali tisti krü, steroga so v Varaši v pekera-ji pekli?*

»Kaj bi pa nej falijo, te krü,

Magdi kak sneja

steroga zdaj se vozijo, vcejlak ovakši žmaj ma, depa zaka, tau ne vejm pa ranč tak so žemle pa kiflindje tü.

Na fašenek se je vsigdar rada notmaravnala

Najbola je pa tau špajсно mena, ka tak nagnauk plesnivi gratajo.«

- *En čas je tak bilau, ka grünta nikoma nej trbelo, zdaj kak če bi se že nika začnilo spremeniti, zemla začne vrejdnost meti, nej?*

»Prvin je zemla dosta več

vrejdnata bila, vse zemle so se delale, depa te je pa tau bilau, sto več emo, steri bola flajсно delo, tejsti je kulak grato, ranč tak kak mi, pa te so ga odpelali na Hortobágy. Gda so nas odpelali (deportacije v 50-ih letih prejšnjega stoletja, op. pisca), samo telko smo leko s seuv vzeli, ka smo v rokaj odnesli, ka je ostalo - konji, kaula, vse, ka je v rami bilau - so odnesli dočas ka smo domau prišli. Tak ka vse, ka je nam trbelo, smo si mogli nazajtjöpiti.«

- *Kak je gnesden?*

»Ejvini dejdek, pokojni so večkrat prajli, ka gröjnt odati nej slobaudno, zato

ka še pridejo taši časi, gda do panjé vötrejbili pa znauva do se njive delale. Mejla sem v rokaj Kamene knjige tö, stere so tau pisale, ka pridejo taši časi, ka se zemla sama od sebe vožge. Pogledni, kelko odnjov (požarov) je po cejlom svejti! Tau so še tö pisale, ka na Zemlej samo tøj pa tam ostane živ eden-eden človek, tistiva ta pa fejest veseliva, če se leko najdeta, če se srečeta. Tak ka strašno, ka se je v tej knjigaj pisalo, pa tak vöglela, vse tau pomalek sé pride.«

Karči Holec

Z možaum pa žlatov

ona mena kröj pa vse, ka mi trbej, iz baute domau prinese, ona je moja sausedica. Gdakoli, če sem vanej, prejkpride pa lopau pripovejda z menov. Kelko kolikrat v Varaš dé, ona mena sir telefonira, če mi kaj trbej, vsigdar pravi, aj dolanapišem, pa te mi pri-

- *Ka vse mate še v ogradci posajeno?*

»Tøj pred ramom rauže, prpau pa malo paradajsa.«

- *Tau sem gledo, ka pri vas že zrejli paradajs, vsepovsedik je še zeleni, kak tau?*

»Že nej zdaj začno zrejliti, zdaj že proto slejdnjoma dé, zato ka obadvej dekle so

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Nazadnje smo se na našoj pauti v samostani Stična stavili. V tom pisanji eške v eden klaušter demo. Té je za eno 300 lejt menje star. 1403. leta ga je dau velki celjski grof Herman II. gorpostaviti. V njem se je vcejlak ovak živelo, kak smo tau v Stični vidli.

Trde regule

... so za brate kartuzijane (kart-hauziak) od inda valale. Zaprav, od vsej patrov so ranč patri kartuzijanci najbolje trde regule meli. Pa ranč tak je v kartuziji Pleterje tō bilau. Bratje kartuzijanci so osem vōr na den molili, osem vōr delali pa osem vōr spali. Zvekšoga so nej med lidi šli, niške nej k njim smeu priti. Sveto rejč so prejk knjig do lidi nosili, zato ka z nikin zvün njigvi zidin so nej smeli gučati. V slovenski krajinaj so šitri kartuzije stale, ta v Pleterji je od vsej namlajša gé.

Kartuzijanci zvekšoga vse v tiučī delajo. V tau njigvo tiučo so nej samo Osmani nutvdarili. Med drugo veliko bojno so se 1943. leta slovenski partizani tō kaulak njega z domanjimi kvizilingi bili. V tom bitji je na zidinaj pa znautraj tō velki kvar biu napravljeni. Depa v tou tiučo je ena ženska dun nuprišla. Leta 1964 je po Sloveniji maršal Tito s svojo ženo Jovanko ojdo. Prišla sta v Pleterje tō. Takšnomi velkomi človeki so nej mogli povedati, ka njegva žena bi venej ostanola. Tak za gnauk vela, ka edina žena nut za stejnami je Jovanka Broz bila. Tradicija v Pleterji tadale živé. Dosta djablani pa grūškovi drejv pauvajo, grauzdže za vino ranč tak. Najbole pa so po eni palinki poznani. Grūška viljamovka nut v glaži zraste, prejk nje pa potejm grūškovo palinko naledjejo. Tau pijačo po svojom prejgnjom človeki zovejo, prior njemi pravijo. Od štiri indašnje kartuzije v slovenski krajinaj samo eške ta v Pleterji živé.

Straža

Od bratov za stejnami nazaj na reko Krko demo. Tagor po vodej nas čunaklin pela do mesta, na sterom Krka na den privre. Že malo za Novim mestom ves Straža stodji. Tau ménje nam skur vse povej. Na Dolenjskom nej samo eno ménje geste, stero nam od tistoga časa pripovejda, gda so eške Törki

velki ogen zakürili, ka se je trno daleč vido. Lidge so tak vedli, ka se morajo nekam skriti ali kama za zidove oditi. Na drugom kraji Dolenjske, že skur skrak Ljubljane,

Na več kak 400 lejt saroj sliki pa nauvi fotografiji se lapau vidi, ka se samostan nej dosta spremeni. Tak je po tom začno vōgledati, gda so ga Törki 1471. leta gorvužgali pa so po tom skur cejloga mogli nauvoga naprajti. V tisti lejtaj so kaulak njega kuste stené dali zozidati, ka bi bejsni Osmani nej znauva velki kvar naprajli

po toj krajinaj bisneli. Eno takšno menje je Straža, više njega pa Stražni hrib stodji. Ja, na tom mesti

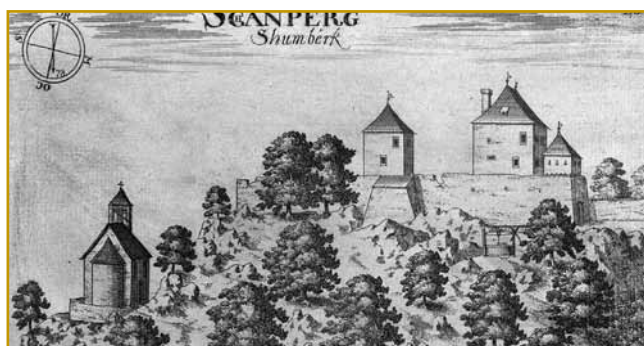
eške eden takšen brejg se zdigava, Kurešček se zove. Njegvo ménje nam tō vse povej. Na tom 826

Žužemberk je stari varaš, ma bogato zgodovino. Na brgej više reke gnes grad stodji. Svoje kastelišče so na tom mesti že Kelti meli, steri so kaulak po brgaj železovo rudo (vasérc) kopali. Grad so začnili leta 1000 zidati, zvekšoga pa gnes tak vōgleda, kak so ga 1533 naprajli, kcuj zozidali. Pejnze so iz porcij na Törke daubili. Ja, pejnze so pobejrali, ka so se leko nji obranili. Nut v grad so Törki nigdar nej vdarili

so lidge stražo držali. Ka tau znamenuje? Ranč na tom brgej so lid-

mejterov viskom bregej so tō velke ognje kürili. Že se v vūjaj čuje,

Tak je grad Šumberk nin 500 lejt nazaj vōgledo. Gnes pa samo eške ruševine se leko vidijo. Depa v njem so se tō lidge od Törkov vedli obraniti. Legenda pravi, ka spodkar v zemlej tri kadi pune z zlatom pa srebrom so djane. Depa velki črni pes, steromi iz gaubca ogen gori, je čuva. Pa eške ena velka kača ranč tak. Una zlato krauno na glavej ma, med očami pa velki dijamant njoj svejti. Steri mladi moški bi z njau vedo v božoj rejči pripovejdati, bi zlato pa srebro daubo, kača pa bi tak nagnauk lejpa kralica gratala

ge daleč doj po dolini gledali, gda Törki nut v krajinaj vdarijo. Brž so

zakoj se te brejg tak zove? Kurešček-küjriti. Iz toga brga so v dolaj

kaulak Ljubljane vejldi, gda Törki na nji dejo. Gnes na »krauni«

krajinaj prišli, Suha krajinaj se zove. Zdaj pa malo trbej povedati,

reščka cerkev stodji. Po legendi aj bi jo ranč v tistom časi zozidali, ka aj bi Törke vkraj zagnala. Cerkev svete Marije, kralice mejra se zove. Ja, lidge so mer, nej pa bojne škeli meti. Tau nika nauvoga nej, ka v časi takšne velke baje so lidge za mer molili. Gnes na Kurešček lidge romajo. Po legendi naj bi se na tom brgej Marija skazala pa prajla: »Tau de mesto puno milosti, na sterom se dūša pa rane na tejlj vōzavračijo. Steri z vōrnim srcom na tau mesto pride, v moje pa sina Jezusa srce stauipi. Té se zavrači pa v njegvo dūšo pa tejlj mer pride. Takši mer, ka samo nebesa ga leko dajo.« zvün toga se pripovejda, ka aj bi se Marija eške gnes komi skazala.

Depa mi nazaj na reko Krko demo, Törke eške samo tak ta ne njamo. Z njimi se eške srečamo. Zato ka tadale gor po vodej v va-

zakoj je ta krajinaj »suha«. Una je nej »sūja«, tau »suho« znamenuje, ka je vōposenjena. Istina, ka Krko ma, depa dež dugo v zemlej ne ostane. Spodkar pod zemlov je apnenec, steri brž vodau skouz pisti. Zdaj smo do toga prišli, zakoj se krajinaj suha ali po domanje vōposenjena zove.

Eške eden grad v Suhi krajinaj bogato zgodovino ma pa skur gnako menje nosi. Na, grad Šumberk se njemi pravi. Kakši stau lejt po brati više Krke na 540 mejtrov viskom brejgi je stau. Ja, je indasvejta stau. V Suhi krajinaj pa že lidi srečamo, sterim se je inda Uskoki prajlo. Zvekšoga skrak cejle granice z gnešnje Hrvuško živejo. Na, uni več ne živejo, lidge, steri so njini potomci (leszärmazottak), živejo. Uskoki so njiva dalešnja žlata. Od Uskokov pa eške eni krajinaj kaj več v pisanji, stero de nas druguč

raš Žužemberk pridemo. S tejm smo že v eno drugo slovensko

po slovenski krajinaj pelalo.

Miki Roš

»Tau nej éjstina, ka v deli nejga radosti«

Če iz Varaša demo prau- ti Števanovcom prejk vesi Máriaújfalu, préjdemo v lejpo malo slovensko ves Otkauvci, stera se od 1937. leta vcuj drži k Števanovcom. Otkauvci, kak je mala tak je lejpa ves. Dosta lüstva go najbola zatok tü leko pozna, ka že prejk štirideset lejt leko avtone da popravlati pri majstri avtomehaniki na brejgi Rounc. Od Jožina Kosara, po domanjom Dolejnoga ali kak ga vsi poznamo Bazara, smo že dostavse péjsali v naši novinaj. Zdaj de nam pa največ pripovejdo od téjstoga dela, ka ga najraj dela na svejta.

-Joži, kak si se leko vönavčjo svojo meštrijo?

»Tau je douga paut. Prvo poklicno šaulo sam zgotovo kak ključavničar (géplakatos), pa sam v tem začno delati pri tehnični firmi v Varaši (KTSZ). Depa dja sam trno sto, aj se leko vönavčejm za avtomehanika. Gda sam dja osem klasov zgotovo, té se je za avtomehanika samo po gimnaziji leko stoj vönavčo. Dja sem pa tak brodo, ka mena tista štiri lejta nej trbej, dja mo v téjsti štiri lejtaj bola delo, ka sam s téjstim bola naprej. Tak sam dja delo pa eštja tréj lejta odo v strojni tehnikum (gépipari tehnikum), depa s tau šaulov bi dja tü samo ključavničar leko béjo. Zatok sam pa té pá üšo v eno drügo šaulo na tri lejta, tak sam té grato avtomehanik. Eno leto sam pa gora odo zatok, aj leko baudem majster avtomehanik, ka je samo tak leko delo, stoj osem vör privatno pa mlaj še v praksi včéjo tü.«

- Gde si začno delati z avtoni?

»Dja sam v firmi v Varaši začno popravlati avtone, to-vornjake za blagau, menše kombije pa vsefale drüdje mašine tü. Med tejm sam zgotovo šaulo za avtomeha-

Med svojim delom, ka najraj pa z največšim veseldjom opravla

nika, potéjstim sam pa delo osem vör pri Avtoklubi, štiri vör sam pa vörejšo dokument za privatno delo doma. 1986. leta majuša sam stupo prejk vcejlak privat na osem vör, pa tau je do gnesden tak.«

- Prejk štirideset lejt si mogo dosta znanja vtjüppobrati, zdaj si že rejsan leko pravi majster svojga dela.

»Človek dosta vse vtjüp paubro, dosta vse se navčo, depa döjn nej léko delo, ka vsikdar bole nauve, bole moderne avtone redijo. Tak brodim, ka na svejta nejga tašoga avtomehanika, steri bi se na vsakši avto razmo. Pri avtoservizi je ovak, ka vsakše fele avto ma svoj serviz, méj privatniki pa vsakšafela avtone moramo popravlati, ovak bi nej meli zavole dela. Zatok se nam pa neprestanoma trbej včiti pa döjn ne moremo prajti, ka méj vse vejmo.

Depa ka človek prejkvzema delo, téjsto tak trbej naprajti, aj se samoma tü véjdi, ka té gvüšno ka dobro napravi. Pa téjsto tü dobro trbej naprajti, ka je na avtona spodkar pa se ne véjdi. Pri ména se je v praksi vönavčilo sedem avtomehanikov, ausmi je indar zgotovo. Njij sam tü na tau včéjo, ka nikdar si nej slobaudno na tau broditu, gda k ednomi avtoni vcuj stanemo delat, ka s tejm tjelko pejnez prislöjžémo, litji na tau, aj avto dober bau. Vej, gda de kreda, de dober glas emo pa de dobro üšo, potistim si leko brodi tjelko je zaslöjžo.«

- Trno velko delavnico maš pa dostafela mašinov. Kak si si leko spravo zavolé dela v tau maloj vesnici?

»Najprvim sem mali zid zožido pa té z lejti vsikdar malo na vekša, dočas sam starejši grato, sam na velko vözožédo delavnico, pri sterom so mi pomagali padaštje pa en zidar tü. Gda sem zéjdati začno, te mi je domanji krčmar možak Handjaštji Karči pra-

Aj dé lagvo, če more! Gda se tejlo pa düša leko vöspočineta

vo, ka sem dja sploy nauri, ka tau töj zéjdam, ka mena tau nikdar ne préjde nota, ka bi dja töj v tau maloj vesi zavolé dela emo. Na tau sem telko pravo, dja tak brodim, sto dobro dela pa gvüšno, téjsti de zatok emo telko dela, tjel-

ko de ma trbelo. Ne morem prajti, ka bi nej emo dela. Leko povejm, ka sem v devetdeseti lejtaj – te mi je šlau najbola – telko dela emo, ka bi leko emo 5-6 delavcov. Ne

Rad pomaga vesi Števanovci tü kak zdaj, gda se je kanalizacija zateknila

pravim zatok, ka bi se s tejm gora neso pa hvalo, depa tau je té tak bilau. Tau tü leko povejm, ka sam v svojoj vesi malo avtonov emo popravlati, depa od Senika, Monoštra, Kradenovec, RábagyarmatadoSlovenije, Avstrije sam dosta emo. Steri so odli s Sombotela nas gledat, kak delamo (inšpekciya), oni so prajli, ka v cejloj krajini kaulak Kermedina nejga tak vözožidane delavnice pa telko fele mašinov, kak sam dja emo. Pa delo sam tü tašo dau vö z rauk, ka so me pohvalili.«

- Kak si se pa potjójso svoj raum gora zozidati na gotovo?

»Ja, raum sam z dvöma rokama sam gorazozéjdo, za štiri lejta smo se leko nota spatjivali. Kak zidarsko delo tak vodau nota vlejtü ali elektriko, farbanje pa dosta drügo sem sam napravo. Dostavse sem se navčo na prvom delovnom mesti, gda sem malo časa emo, sem zéjdo, tak tü bilau, ka sem na glavej več majtera emo kak na stenej. Volo sam emo pa me brigalo

tü. Ka človek sam dobro napravi, téjstoma je leko rad. Buma bilau je, ka sam šte po paunauči pri posvejti zéjdo. Nej se štelo, kakoli velka vročéjna je béjla, néjsterni so se smejali z mene, ka sem dja kak nauri, depa dja sem rad, ka sem tau sam napravo.«

- Joži, téj mnaugo drüdji mašinov tü maš. Ka vse delaš?

»Dja v gauštja rad delam, drva rad žagam pa kalam, mašéjne sam si spravo. Ka sam napraviš, téjsto je najbola fal. Dja dosta tašni mašinov tü mam, ka sem ji sam napravo, aj ležejšo delo mam. Gnesden ranč ne dobéjš več delavca

za tašo delo. Dobro bi bilau, če bi nej samo 24 vör emo en den. Tau nej istina, ka v dela nejga radost.«

- Joži, ka te veža na teljta v tau tvojo malo rojstno ves?

»Gde se je človek naraudo, gorazraso, taum se rad držéj, se dobro pozna (počuti). Mena se fejs véjdi ta ves. Eno, ka se mi ne véjdi, ka pomalek slovensko lüstvo nede, za 30-40 lejt več slovenstji ništje nede vedo, dosta tajincov préjde sé, steri ne vejo slovenstji.«

- Kak vse včínéjš z dobre volé za svojo ves?

»Dostavse, kakoli trbej. Lani na konca leta smo tü vtjüp prišli pa smo pri poštiji z dva kraja dolazrezali drevdja, v zéjma snejg dola téjskam v Otkauvca. Če kaj povejo, prosijo, dja rad pomagam, ranč tak drüdji tü pa nej samo v vesi, litji v Števanovci tü. Pa gda zgotovimo, se malo veselimo, pripovejdamo, se smejemo, se dobro poznamo pa kaj spidjemo tü, tau se vcuj držéj.«

Klara Fodor

Kejpi: iz arhiva družine

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 29. JULIJA
DO 4. AVGUSTA**
PETEK, 29.07.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 10:15 Ugriznimo znanost, 10:45 TV-izložba, 11:00 Čarokuhinja pri atu: Šaleška dolina, 11:20 Moji, tvoji, najini, 11:45 TV-izložba, 12:00 Po sledih fatamorgane, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Velika Britanija z Joanno Lumley, 14:15 TV-izložba, 14:35 Prislunhimo tišini: Tudi to je slovenščina! 14:50 TV-izložba, 15:05 Mostovi - Hidak, 15:40 Otroški program, 16:20 Infodrom, poletje 2022, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ah, ta leta! 17:50 Družina Jazbecjak, risanka, 18:05 Čarokuhinja pri atu: Savinjska dolina, 18:25 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 6. Festival pod Pohorjem: Oplotnica 2022, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Kinoteka: Strogo nadzorovani vlaki, 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:30 Napovedujemo

PETEK, 29.07.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:10 Videotrak, 12:20 Dobro jutro, poletni izbor, 14:15 Slovenec po izbiri, 15:20 O živalih in ljudeh, 16:00 Na vrtu, 16:30 Migaj z nami, 17:20 Aritmični koncert: Prismojeni profesorji bluesa, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:45 Zvesti moški, 22:00 Železne stopinje, 0:05 Videonoč

SOBOTA, 30.07.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Otroški program, 10:55 Infodrom, poletje 2022, 11:05 Osvežilna fronta: Koncentracija, 11:30 TV-izložba, 11:50 Ah, ta leta! 12:15 Duhovni utrip, 12:30 Ozare, 12:35 Kaj govoriš? = So vakeres? 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh, 13:55 TV-izložba, 14:10 Na lepše: Kolesarski turizem, 14:45 Prislunhimo tišini, 15:00 Otroški program, 15:35 Obrazi naših rojakov: Odlikovanje Slovenski izseljenski matici, 16:00 Free spirits - Samosvoji: Juul, Raneš, Dora, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Luka in Lučka, risanka, 17:30 Ambienti, 18:00 Sobotno popoldne, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 20:05 Rop stoletja, 22:00 Poročila, Šport, Vreme, 22:25 Krvava dežela, 23:30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 0:55 Napovedujemo

SOBOTA, 30.07.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 7:50 Pričevalci, 9:20 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, svetovno prvenstvo, polfinali, 10:00 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, svetovno prvenstvo, finalni, 11:30 Hotel poldruga zvezdica, 13:00 Tone, javi se! 14:15 André Rieu: Ljubezen v Benetkah, 17:10 Raj 89, 18:40 Avtomobilnost, 19:10 Specialna enota Dunaj: Ribolov, 20:05 The Beatles: Osem dni na teden, 21:50 OdBita pot: Mehika, 22:20 Jackie, 0:00 Izštekanih 10 - Big Foot Mama, 1:05 Videonoč

NEDELJA, 31.07.2022, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:30 Nezmotljivi detektivi, 10:50 TV-izložba, 11:15 Ozare, 11:20 Obzorja duha, 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 6. Festival pod Pohorjem: Oplotnica 2022, 15:20 Oče štirih, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Bacek Jon, risanka, 17:30 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali: Benetke in Burano, 17:55 Joker, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20:00 Letovišče, 20:55 Intervju: Linn Julijan Koletnik, 21:50 Poročila, Šport, Vreme, 22:20 Kapital v 21. stoletju, 0:00 Za lahko noč: Avdo in Meira Smailović: Metamorfoze, 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1:35 Napove-

dujemo

NEDELJA, 31.07.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 6:45 Duhovni utrip, 7:00 Ugriznimo znanost, 7:30 Glasbena matineja: Mozartine: Primož Zalaznik, Simfoniki RTV Slovenija in Günter Pichler (L. van Beethoven, J. Haydn), 8:50 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, svetovno prvenstvo, 9:30 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, svetovno prvenstvo, finalni, 10:45 Glasbena matineja: 21. revija pevskih zborov društev invalidov ZDIS, 11:15 Hotel poldruga zvezdica, 12:30 Odpotovanja: Mongolija: plemenski izzivi, 13:20 #Zelena generacija - Generation Renewal/YVF: Martin, 14:00 Kajak-kanu: Slalom na divjih vodah, ekstremni slalom, svetovno prvenstvo, 15:30 OdBita pot: Mehika, 16:00 Ambienti, 16:45 Skrivnost ledenodobnih orjakov, 17:50 Nogomet (Ž): Finale, evropsko prvenstvo, 20:20 Starodavni gradbeni podvigi: Machu Picchu, 21:15 Žrebanje Lota, 21:25 Umor na otoku, 22:20 Joker, kviz, 23:20 Videonoč

PONEDELJEK, 01.08.2022, I. spored TVS

6:25 Utrip, Zrcalo tedna, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 10:15 Obzorja duha, 10:55 TV-izložba, 11:10 Čarokuhinja pri atu: Savinjska dolina, 11:30 Moji, tvoji, najini, 12:00 Intervju: Linn Julijan Koletnik, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Šoko Takanaši, odvetnica brez licence, 14:20 TV-izložba, 14:40 S-prehodi: Kulturni center Lojze Bratuž, 15:10 Dober dan, Koroska, 15:45 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 New neighbours - Novi sosedje: Dovolite mi sanjati, 17:50 Kuhar Štef, risanka, 18:05 Čarokuhinja pri atu: Idrijsko, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tednik, 21:00 Sod smodnika, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Hudičeve igre, 23:30 Glasbeni večer: Koncert simfoničnega cikla SNG Maribor in Festivala Maribor, Zbovska fantazija (A. Lajovic in L. van Beethoven), 0:55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:15 Napovedujemo

PONEDELJEK, 01.08.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:50 Videotrak, 13:00 Dobro jutro, poletni izbor, 15:15 Prislunhimo tišini: Slovenska ustava za vse ljudi! 15:45 Geopark Karavanke, 16:30 Ljudje in zemlja, 17:40 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali: Benetke in Burano, 18:05 Sobotno popoldne: Poletni izbor, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:45 Odpotovanja: Mongolija: plemenski izzivi, 21:35 Starodavno nebo: Iskanje središča, 22:35 Eda - zgodba bratov Rusjan, 0:00 Videonoč

TOREK, 02.08.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 10:10 Umetnost igre: To noč sem jo videl, 10:40 TV-izložba, 10:55 Čarokuhinja pri atu: Idrijsko, 11:15 Moji, tvoji, najini, 11:40 TV-izložba, 11:55 Tednik, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Šoko Takanaši, odvetnica brez licence, 14:35 TV-izložba, 14:55 Duhovni utrip: Svetovni molitveni dan, 15:15 Potepanja - Baran-golások: A Dráva mentén és Somogyország/Ob Dravi in Županija Somogy, 15:45 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Mestne promenade: Slovenska Bistrica, 17:50 Niki Vrum, risanka, 18:05 Čarokuhinja pri atu: Dolina Soče, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Bolnišnica dobre karme, 20:50 Vračanje afriške kulturne dediščine, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Spomini: Maja Semenič, por. Miletič, 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:35 Napovedujemo

TOREK, 02.08.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 12:00 Videotrak, 13:15 Dobro jutro, poletni izbor, 15:30 Avtomobilnost, 16:15 Strast do letenja, 17:30 Čuki legende, koncert ob 30-letnici skupine, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:45 Donbas, 22:45 Kaj govoriš? = So vakeres? 23:15 Videonoč

SREDA, 03.08.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 10:15 Mestne promenade: Slovenska Bistrica, 10:40 TV-izložba, 10:55 Čarokuhinja pri atu: Dolina Soče, 11:15 Moji, tvoji, najini, 11:45 TV-izložba, 12:00 Skrivnost ledenodobnih orjakov, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Ogroženi Amsterdam, 14:20 TV-izložba, 14:40 Obrazi naših rojakov: Odlikovanje Slovenski izseljenski matici, 15:00 Pod drobnogledom - Nagyító alatt: Hetiška narodna noša/A hetési népviselet, 15:30 TV-izložba, 15:55 Male sive celice, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Družbeni fenomeni: Evtanazija, 17:50 Bela in Sebastijan, risanka, 18:05 Čarokuhinja pri atu: Brda, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:05 Film tedna: Uspavanka za megafon, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Z druge strani Atlantika, 23:45 Družbeni fenomeni: Evtanazija, 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, 1:05 Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:35 Napovedujemo

SREDA, 03.08.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:45 Videotrak, 13:00 Dobro jutro, poletni izbor, 15:10 Čarli Novak in Čarlijevi angeli, 15:45 Zvoki dvanajstih strun: Jerko Novak in Žarko Ignjatović, 16:20 Ginovo potepanje po vzhodni italijanski obali: Benetke in Burano, 16:50 Ambienti, 17:40 Nedeljsko popoldne, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:45 Žrebanje Lota, 20:55 Hauser: Sami, skupaj - Pulj, 21:20 Nova Shakespearova pesmarica, 22:00 Kako je Solidarnost spremenila Evropo, 22:55 Videonoč

ČETRTEK, 04.08.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 10:10 Družbeni fenomeni: Evtanazija, 10:40 TV-izložba, 10:55 Čarokuhinja pri atu: Brda, 11:15 Moji, tvoji, najini, 11:45 TV-izložba, 12:00 Literarno-ver-tikalno, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Dediščina Evrope: Veliki slikarji na malem zaslonu, 14:20 TV-izložba, 14:35 Slovenci v Italiji, 15:05 TV-izložba, 15:20 Moj gost/Moja gostja - Vendégem: Geza Dora ml./ifj. Dora Géza, 15:55 Krompir: Klasična glasba, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ugriznimo znanost, 17:50 Reaktivčki, risanka, 18:05 Čarokuhinja pri atu: Vipavska dolina, 18:25 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Velika Britanija z Joanno Lumley, 20:50 Fortuna, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Dediščina Evrope: Veliki slikarji na malem zaslonu, 23:30 Ugriznimo znanost: Most na Pelješac, 0:05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:25 Napovedujemo

ČETRTEK, 04.08.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 12:40 Videotrak, 13:50 Dobro jutro, poletni izbor, 16:00 Hiške, 17:10 6. Festival pod Pohorjem: Oplotnica 2022, 18:55 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:45 Avtomobilnost, 21:15 Ambienti, 21:45 Katarski dokumenti, 22:50 Poletje z baletom: Mednarodni poletni baletni seminar Danc's - Piran, 23:00 Slovenska jazz scena: Imago Sloveniae 2013 - 25. Noči v Stari Ljubljani: Šalša (Kuba, Slovenija), 23:50 Videonoč

DRŽAVNA SEKRETARKA VESNA HUMAR V PORABJU

21. in 22. julija je Porabje obiskala državna sekretarka Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Vesna Humar, ki se je v četrtek zvečer v okviru delovne večerje pogovarjala s širšim vodstvom porabske skupnosti. Na pogovorih so bili ob predsednikih krovnih organizacij in slovenske zagovornice tudi župani, ravnateljici dvojezičnih šol in predstavniki medijev. Največ govora je bilo o tem, kako pametno uporabiti razvojna sredstva, ki jih skupnosti ponujata obe državi. Ugotavljali so, da se ob vseh naložbah mora dati večji poudarek tudi razvoju človeških virov.

V petek si je državna sekretarka ogledala posamezne pridobitve, ki ohranjajo kulturo in dediščino slovenske skupnosti v Porabju, ter obiskala lokacije, na katerih že snujejo nove projekte. Ob tem je bila opravljena tudi poglobljena razprava z vodilnimi porabske skupnosti – s predsednico ZSM Andreo Kovács, zagovornico Eriko Kőleš Kiss in predsednikom DSS Karlom Holcem – o načrtih in prednostnih nalogah slovenske skupnosti v podporo njenemu obstoju in razvoju. Na pogovorih je sodelovala tudi generalna

Državna sekretarka na Gornjem Seniku pri Kuharjevi spominski hiši

konzulka Metka Lajnšček. Obisk je organiziral in koordiniral generalni konzulat R Slovenije v Monoštru.

Uredništvo

PESTER PROGRAM NA ŠTEVANOVSKEM VAŠKEM DNEVU

Lokalna samouprava (občina) Števanovci je 17. julija organizirala tradicionalni vaški dan, saj je na ta dan proščenje ali po porabsko buča v vasi. Navzoče je pozdravil župan Sándor Fodor, nakar se je začel zelo pester kulturni program, v katerem so nastopili Folklorna skupina upokojenk ZSM, glasbena skupina Porabski trio, ansambel Što ma čas z Goričkega, skupina modernih plesov PresiDance iz Monoštra ter otroška folklorna skupina DOŠ Števanovci. Otroke so pričakovala napihljiva igrala, zainteresirane traktorji starodobniki, gasilska in policijska vozila. Za dobro voljo je poskrbel Duo Klas.

Dogodku so prisostvovali generalna konzulka Metka Lajnšček, slovenska zagovornica Erika Kőleš Kiss, predsednika obeh porabskih krovnih organizacij Andrea Kovács in Karel Holec, župan občine Gornji Petrovci Franc Šlihthuber ter podžupan občine Monošter Béla Labritz.

F. Sütő

Folklorna skupina DOŠ Števanovci

Program se je odvijal v velikem šotoru, ki se je lepo napolnil z obiskovalci

RAZPIS DELOVNEGA MESTA

Zveza Slovencev na Madžarskem razpisuje prosto delovno mesto **sodelavca/ke**.

Trajanje delovnega razmerja:

delovno razmerje se sklene za nedoločen čas s trimesečno poskusno dobo.

Delovni čas:

polni delovni čas.

Kraj opravljanja dela: Gardonyi u.1, 9970 Monošter.

OPIS DEL IN NALOG SODELAVCA(M/Ž):

Načrtovanje, organiziranje in izvajanje del

Oblikovanje in izvajanje rednih letnih programov Zveze Slovencev na Madžarskem, oblikovanje in priprava vseh vrst promocijskih gradiv za izvajanje projektnih programov Zveze. Organizacija lastnih prireditev. Stiki s kulturnimi skupinami in koordinacija njihovega delovanja. Spremljanje skupin na nastope (tudi ob vikendih). Priprava projektne dokumentacije – strokovna pomoč pri pripravi projektne dokumentacije partnerjev.

Vodenje različnih evidenc za potrebe spremljanja izvajanja programa, izdelava strokovnih in statističnih poročil o programih, sodelovanje pri načrtovanju in spremljanju realizacije letnega načrta, občasno nadomeščanje odsotnih programskih sodelavcev, opravljanje administrativnih del.

Opravljanje drugih del po navodilih predsednika Zveze Slovencev na Madžarskem.

Razpisni pogoji:

višješolska ali visokošolska izobrazba

znanje slovenskega in madžarskega jezika

potrdilo o nekaznovanosti

opravljena sposobnost, znanje uporabe različnih programskih orodij.

Zaželeno je, da ima kandidat:

organizacijske sposobnosti

veščine komuniciranja in pisanja besedil

samostojnost, natančnost in kreativnost pri delu

odgovoren odnos do delovnih sredstev

sposobnost vodenja in ustvarjanja v timu

obvladanje programov MS Office.

Kandidat naj svoji prijavi na razpis priloži:

življenjepis

potrdilo o nekaznovanosti

fotokopijo dokazila o izobrazbi

potrdilo o znanju slovenskega jezika

izjavo/fotokopijo o veljavnem voznikem izpitu B-kategorije.

Datum nastopa delovnega razmerja:

Delovno razmerje se lahko sklene s 1. septembrom 2022.

Rok za oddajo vloge: 20. avgust 2022.

Dodatne informacije o delovnem mestu dobite pri Biserki Bajzek, na telefonski številki 06-30-967 3696.

Način oddaje vloge:

Po pošti na naslov Zveza Slovencev na Madžarskem

(9970 Monošter / Szentgotthárd, Gardonyi u.1).

Razpis prostega delovnega mesta je objavljen tudi na spletni strani:

www.zveza.hu

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobotica; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUBB